

Historia Biblioteki

Przed wojną

Początki bibliotek publicznych w powiecie kolbuszowskim sięgają przełomu XIX i XX wieku. Działające w latach 1891-1939 Towarzystwo Szkoły Ludowej jako jedną z form działalności, zajmowało się prowadzeniem bibliotek. Przy Powiatowym Związku TSL w Kolbuszowej została utworzona **Centralna Biblioteka Powiatowa**, licząca 2000 tomów. W rezultacie społecznej działalności Towarzystwa Szkół Ludowych w 20 gromadach ówczesnego powiatu kolbuszowskiego powstały punkty biblioteczne. Działalność TSL została przerwana wraz z wybuchem wojny.

Początki

Odbudowie zniszczeń po II Wojnie Światowej towarzyszył powolny, lecz systematyczny rozwój sieci placówek kulturalno-oświatowych.

7 września 1947 r. rozpoczęła działalność **Powiatowa Biblioteka Publiczna**, która otrzymała niewielki księgozbiór byłej Biblioteki Towarzystwa Szkoły Ludowej. Książki w czasie okupacji hitlerowskiej były ukryte w domach mieszkańców Kolbuszowej. Była to pierwsza biblioteka utworzona w powiecie kolbuszowskim po wojnie. Jej kierownikiem została **Kazimiera Zwierzchowska**.

Biblioteka mieściła się w budynku przy Placu Wolności 43. Ponieważ lokal przeznaczony na bibliotekę był bardzo mały (20 m²), czyniono starania o przydział bardziej odpowiedniego pomieszczenia.

Nadzór nad Powiatową Biblioteką Publiczną sprawował początkowo Inspektor Szkolny. Powołał on Radę Czytelniczą Biblioteki, która organizowała zbiórki książek prowadzone, przede wszystkim przez uczniów starszych klas szkół podstawowych, gimnazjum i liceum w Kolbuszowej. Chcąc zgromadzić jak największy księgozbiór, zwrócono się z apelem do mieszkańców Kolbuszowej i okolicznych wsi o zwrot książek wypożyczonych przed wybuchem wojny z biblioteki Towarzystwa Szkoły Ludowej, oraz o bezpłatne przekazywanie książek i datków pieniężnych na zakup nowych. Tym sposobem udało się zebrać księgozbiór liczący 1314 tomów.

W 1952 r. przeniesiono Bibliotekę Powiatową do nowego lokalu, w centrum miasta, składającego się z dwóch pokoi.

Lata pięćdziesiąte

W 1950 r. powstała **Miejska Biblioteka Publiczna w Kolbuszowej** oraz cztery gminne biblioteki publiczne w Cmolasie, Majdanie Królewskim, Raniżowie i Niwiskach. Początkowo Miejska Biblioteka Publiczna mieściła się w tym samym lokalu co powiatowa, lecz wkrótce otrzymała osobny lokal o pow. 30 m² przy Placu Wolności 53. Kierownikiem została Maria Wrona, zaś księgozbiór liczył 1200

woluminów.

Powiatowa Biblioteka Publiczna podjęła zadanie tworzenia sieci bibliotek na terenie powiatu. Największy rozwój sieci bibliotecznej nastąpił w latach 1951-1956. Powstało wówczas 9 bibliotek (w tym 2 miejskie i 7 wiejskich) oraz 69 punktów bibliotecznych. Wraz z utworzeniem Gromadzkich Rad Narodowych powstały również biblioteki gromadzkie między innymi w Kolbuszowej Górnej, Weryni, Widelce, Przedborzu, Domatkowie i Kupnie.

W 1955 r. nastąpiło połączenie Powiatowej Biblioteki Publicznej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w **Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną**. Zajęła ona dotychczasowe pomieszczenia Biblioteki Powiatowej oraz otrzymała dodatkowy 3 pokój, w którym umieszczono wypożyczalnię.

We własnym budynku

W 1970 r. na potrzeby biblioteki wykupiono budynek, do którego rok później przeniesiono Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną.

W 1972 r., po przejściu Kazimierzy Zwierzchowskiej na emeryturę, kierownikiem biblioteki, a rok później dyrektorem, został **Bronisław Kuczyński**. Ponieważ nowy lokal nie był przystosowany do potrzeb biblioteki, rozpoczął on starania o kapitalny remont i rozbudowę budynku.

W 1975 r. wraz ze zmianami administracyjnymi Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna została przemianowana na **Miejską Bibliotekę Publiczną**. Zmiany te nie były trwałe, gdyż już rok później nastąpiło połączenie administracyjne Miasta i Gminy. Powstała wówczas **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy**. W tym okresie ukształtowała się zasadniczo gminna sieć bibliotekarstwa publicznego. Na nią składa się:

- centralna biblioteka w Kolbuszowej

wraz z 7 filiami wiejskimi w:

- Bukowcu,
- Kupnie,
- Kolbuszowej Górnej,
- Kolbuszowej Dolnej,
- Przedborzu,
- Weryni,
- Widelce

oraz zmieniająca się, w zależności od potrzeb, liczba punktów bibliotecznych.

W 1977 roku zmarł dyrektor Bronisław Kuczyński. Rozpoczęte przez niego dzieło remontu i rozbudowy budynku biblioteki kontynuował nowo powołany dyrektor **Józef Niezgoda**. Dzięki jego staraniom udało się w przeciągu dwóch lat przeprowadzić kapitalny remont starego budynku i dobudować nową część. W wyniku tych prac, zwiększeniu uległa powierzchnia użytkowa do 700 m² co poprawiło na jakiś czas warunki lokalowe i pozwoliło skupić się na działalności merytorycznej biblioteki.

Remont i rozbudowa umożliwiła wydzielenie czytelnicy, wypożyczalni dla dorosłych, oddziału dla dzieci, sali odczytowej, trzech pomieszczeń administracyjnych oraz, w oficynie, oddziału

muzycznego, w którym znalazło swą siedzibę Społeczne Ognisko Muzyczne. Poprawie uległo również zaopatrzenie w sprzęt biblioteczny (regały, szafki) oraz sprzęt audiowizualny. Na okres trwania prac budowlanych (sierpień 1977 - lipiec 1979) przeniesiono księgozbiór. Wypożyczalnię dla dorosłych umieszczono w Domu Kultury, a oddział dla dzieci w Klubie Związku Nauczycielstwa Polskiego.

W 1979 r. w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy było zatrudnionych 17 pracowników, w tym 13 na pełnych etatach.

Czas przemian ustrojowych

W trudnych latach 80-tych biblioteka kontynuowała swoją misję. W 1990 roku na emeryturę przeszedł Józef Niezgoda. Nowym dyrektorem został **Andrzej Dominik Jagodziński**. Dynamiczne zmiany lat 90-tych postawiły przed biblioteką nowe wyzwania. Biblioteka została gminną instytucją kultury. Na zmiany ustrojowo- prawne nałożyło się pojawienie się nowych technologii. Pod koniec 1990 roku w bibliotece pojawił się pierwszy komputer AT 286, wykorzystany w gromadzeniu i opracowaniu zbiorów. Rozpoczął się systematyczny i planowy proces komputeryzacji procesów bibliotecznych. W tej dziedzinie Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy stała się pionierem wśród bibliotek publicznych. Stopniowo zostają komputeryzowane katalogi, najpierw w oparciu o własny program, a następnie o pakiet biblioteczny MAK Biblioteki Narodowej. Gdy tylko pojawiła się taka możliwość, udostępniano bazy danych BN oraz umożliwiono dostęp czytelników do Internetu. Powstała strona domowa biblioteki z katalogami i własnymi bazami online.

Samorząd Kolbuszowski doceniając znaczenie i rolę biblioteki publicznej wspiera jej pracę. Znamiennym tego przykładem niech będzie fakt, że w okresie piętnastolecia III RP wyremontowano lub przeniesiono do nowych lokali sześć z siedmiu filii.

W 1999 r. bibliotece, jako pierwszej w województwie podkarpackim, powierzono zadania biblioteki powiatowej. W związku z tym ponownie uległa zmianie jej nazwa na **Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną**. W 2001 r. w strukturze organizacyjnej biblioteki powołano Powiatowy Punkt Informacji Europejskiej, działający w ramach sieci stworzonej w województwie przez Regionalne Centrum Informacji Europejskiej. Celem było przybliżenie mieszkańcom powiatu informacji o Unii Europejskiej.

Rozbudowa, remonty

W 2005 r., po wielu latach starań pracowników biblioteki, rozpoczęła się rozbudowa i modernizacja budynku Biblioteki, mająca dostosować go do wymogów XXI wieku oraz powiększyć miejsce na rosnący księgozbiór.

W dniu 19 lipca 2005 roku wojewoda podkarpacki Jan Kurp oraz burmistrz Kolbuszowej Zbigniew Chmielowiec podpisali umowę o realizacji projektu "Rozbudowa i nadbudowa budynku Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kolbuszowej". Złożony projekt ubiegał się o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 3.1 Obszary wiejskie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Po rozpatrzeniu wniosku EFRR przyznał kwotę 926 893,15 złotych (było to 75% całości projektu szacowanego na 1.235.857,54 zł).

Generalny remont i rozbudowę biblioteki zakończono w grudniu 2006 roku. W trakcie remontu

wymieniono wszystkie instalacje, stolarkę okienną i drzwiową. Budynek został ocieplony. Nad częścią wybudowaną pod koniec lat osiemdziesiątych nadbudowano piętro oraz zbudowano drugą klatkę schodową. Uporządkowano otoczenie biblioteki, zagospodarowano atrium. W nadbudowanym piętrze (190 m²) umieszczono czytelnię tradycyjną oraz internetową. Czytelnia pełni również rolę sali wielofunkcyjnej, gdzie odbywają się spotkania autorskie, konferencje popularno-naukowe, wystawy, wernisaże. Zainstalowano windę do transportu książek z magazynu kompaktowego (500 m bieżących półek). Budynek biblioteki zyskał nową, estetyczną elewację.

W 2009 roku, dzięki uzyskaniu dofinansowania z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przeprowadzono remonty lokali bibliotecznych w filiach: Kolbuszowa Dolna, Widełka, Werynia.

Terazniejszość

Od początku XXI wieku położono większy nacisk na zbiory regionalne i digitalizację. We współpracy z parafiami zdigitalizowano, opracowano i udostępniono księgi parafialne. Utworzona została Kolbuszowska Biblioteka Cyfrowa (KBC), w której publikowane są regionalia, w tym publikacje książkowe, których wydawcą jest Biblioteka.

W 2011 roku zbiory biblioteki wzbogaciły się o bezcenny depozyt „Stare druki Biblioteki Parafii Kolegiackiej Wszystkich Świętych w Kolbuszowej”. Depozyt został przekazany przez proboszcza Kolegiaty Kolbuszowskiej księdza Lucjana Szumierza. Zawiera część kolekcji dawnej, istniejącej od 1604 roku, biblioteki parafialnej. Najstarsze egzemplarze zostały zdigitalizowane w ramach projektu Kultura+ i udostępnione w KBC.

W 2010 roku zakończono komputeryzację procesów bibliotecznych w oparciu o pakiet MAK+ Instytutu Książki. Pakiet ten został wdrożony również we wszystkich bibliotekach publicznych powiatu kolbuszowskiego. MiPBP była pierwszą biblioteką w Polsce, która 100% swojego katalogu opracowała w pakiecie MAK+.

Rosnąca ilość zbiorów regionalnych, jak również poszerzający się zakres działalności spowodował, że od 2010 roku Biblioteka, wspólnie z Regionalnym Towarzystwem Kultury im. J. M. Goslara, zabiegała o wykup niszczonego budynku dawnej synagogi. Wykupu od Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego miała dokonać Gmina Kolbuszowa. W budynku tym od 1959 roku mieściło się Muzeum Regionalne, prowadzone, do 1970 roku, społecznie przez Towarzystwo Kultury. Gmina nabyła budynek w 2014 roku i przekazała na własność bibliotece.

W 2016 roku Biblioteka, w ramach projektu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pt. "Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa" Priorytet 2 "Infrastruktura bibliotek 2016 - 2020"- Biblioteka+, uzyskała dofinansowanie w wysokości 1 992 674 zł na realizację zadania „Modernizacja i adaptacja budynku byłego Muzeum na potrzeby Oddziału Edukacji Kulturalnej i Regionalnej oraz automatyzacja procesu wypożyczeń w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Kolbuszowej.” Obecnie trwają prace remontowo-adaptacyjne budynku. Ich zakończenie zaplanowano do końca 2018 roku.

Podsumowanie

Obecnie Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna jest instytucją kultury, obejmującą swoim oddziaływaniem Gminę Kolbuszowa oraz sprawującą nadzór merytoryczny nad siecią bibliotek publicznych powiatu kolbuszowskiego harmonijnie łączącą tradycję i nowoczesność.

Od ponad 70 lat biblioteka konsekwentnie i systematycznie wypełnia swoje podstawowe zadania statutowe. Gromadzi, opracowuje i udostępnia zbiory biblioteczne społeczności lokalnej. W ciągu tych lat księgozbiór urósł do ponad 140 000 woluminów. Rokrocznie prenumerowanych jest ponad 50 tytułów prasy bieżącej. Szczególny nacisk kładzie się na zbiory regionalne, dokumentujące przeszłość i teraźniejszość regionu. Z bogatych zbiorów biblioteki korzysta corocznie ponad 5 000 czytelników, którzy wypożyczają ponad 100 000 dokumentów bibliotecznych. Bibliotekę rocznie odwiedza ponad 26 000 użytkowników. W ciągu ostatnich trzech lat odnotowano również ponad 60 000 „wejść” na stronę internetową biblioteki. Czytelnicy i bibliotekarze mają w lokalach bibliotecznych do dyspozycji 71 komputerów. Biblioteka prowadzi szeroką działalność kulturalno-oświatową ze szczególnym położeniem nacisku na promocję czytelnictwa.